

"Madem adem şerr-i mahzdır. Ademe müncer olan veya ademi işmam eden hâlât dahi şerri tazammun eder." Ademin, yani yokluğun kendisi şer midir? Cenab-ı Hak yokluğu yaratmış mıdır?

Mutlak anlamda **"yokluk"** diye bir şey söz konusu değildir. Çünkü mutlak var olan Allah buna müsaade etmez. Yani mutlak varlık varken mutlak yokluğun olması mümkün değildir. Çünkü cem-i zıddeyn muhaldir, yani iki zıt şeyin aynı anda beraber var olması imkansız bir durumdur.

Buradaki **adem**, yani **yokluk** *eylemsizlik, hareketsizlik, amelsizlik, durağanlık ve etkisizlik* anlamında kullanılıyor. Yani bütün şer ve kötülükler eylemsizlik, hareketsizlik, amelsizlik, durağanlık ve etkisizlikten çıkmaktadır.

Mesela, namaz kılmamak, oruç tutmamak, zekat vermemek, hacca gitmemek bir amelsizlik bir eylemsizliktir ve bu şerdir.

"Vücut" kelime olarak *varlık* anlamına gelirken **adem** ise *yokluk, olmama, bulunmama* anlamlarına gelir yani varlığın zıddı anlamında kullanılır.

Bir binanın bütün tavanı, odaları ve içindekileri temelin üstünde olması gibi, kainatta, iyilik ve hayır adına ne varsa, hepsinin temeli ve esası vücut üzerine bina edilmiştir. Şayet vücut, yani varlık olmasa, ona bağlı olan her şey yokluğa düşecek ve hiçliğe gidecektir.

Bunun zıttı olan adem, yani yokluk ise, her hayrı ve güzelliği yok eden ve hiçliğe atan bir şey olmasından, her tarafı şerdir, hiçbir olumlu yönü yoktur.

Allah kainattaki bütün nimetlerini vücut nimeti üzerine inşa etmiştir. Vücut yani varlık olmasa nimetler de olamaz. Adem ise Allah'ın bütün nimetlerini uçuran ve yok eden bir şeydir. Onun için vücudun, yani, varlığın her tarafı hayır; ademin, yani yokluğun her tarafı şerdir denilmiştir.

Mesela yemek yemek varlıktır ve lezzetlidir; yememek ise yokluktur ve insana acı verir.

Bir binanın yüz günde, yüz usta tarafından yapılması hayrı ve vücudu temsil eder. O binanın, bir dinamit ile bir dakika içinde yerle bir edilmesi ademi ve şerri temsil eder. Yapmak vücuda rücu ederken, yıkmak da ademe rücu ediyor demektir. **Namaz kılmak vücuda rücu ederken, kılmamak ademe rücu ediyor.**